

TOOPUNALIPU ORDENIGA
EESTI NSV RIIKLIK AKADEEMILINE
OOPERI- JA BALLETTITEATER
„ESTONIA“

„Figaro pulm“

Wolfgang Amadeus Mozart'i ooper neljas vaatuses.

Libreto: Lorenzo da Ponte P. A. Beaumarchais' komöödia järel

«Figaro pulm» ehk «Pöörane päev».

Lavastus: **Paul Mägi**
Assistent: **Elena Nemirovitš-
Dantšenko**

Dekoratsioonid-kostüümid:
Eldor Renter

Liikumisjuht: ENSV teen.
kunstnik **Boris Blinov**

Muusikajuht: **Vallo Järvi**

Koormeister: ENSV teen.
kunstnik **Tiiu Targama**

Repetiitorid: ENSV teen. kunstnik
Tekla Koha ja Tarsina Alango

Osalised:

Krahv Almaviva	NSVL rahvakunstnik Tiit Kuusik ENSV teen. kunstnik Vootele Veikat ✓
Krahvinna Rosina, Almaviva abikaasa	ENSV rahvakunstnik Elsa Maasik ✓ Aino Külvand
Figaro, krahvi kammerteener	ENSV rahvakunstnik Georg Ots ✓ ENSV teen. kunstnik Georg Taleš
Susanna, krahvinna kammerneitsi	Ester Lepa Klaudia Tiidus ✓

Cherubin, krahvi paaž	Liidia Panova ✓ Urve Tauts
Marzellina, seltsidaam	ENSV rahvakunstnik Olga Lund ✓ Linda Sellistemägi
Bartolo, arst Sevillast	ENSV teen. kunstnik Aaro Pärn ✓ ENSV teen. kunstnik Ott Raukas
Basilio, muusikaõpetaja	ENSV teen. kunstnik Viktor Gurjev Enno Eesmaa ✓
Don Curzio, kohtunik	Heino Otto ENSV rahvakunstnik Martin Taras ✓
Antonio, aednik, Susanna onu	Artur Linnamägi ✓ August Sepp
Barbarina, tema tütar	Irina Kask Silvia Urb ✓
Kohtuteener	Artur Linnamägi August Sepp ✓
Kohtukirjutaja	Uno Vark

Koorisolistid III vaatuses: **Eugenie Kuusma, Heljo Paas, Haili Sammelselg, Viivika Vasar.**

PISUT AJALUGU...

Prantsuse kirjaniku Pierre Augustin Beaumarchais' komöödia «Figaro pulm» on järg tema eelmisele teosele «Sevilla habemeajaja».

«Figaro pulmas» jätkuvad Figaro seiklused krahv Almaviva kammerteenrina, kuid nüüd enam mitte krahvi abilisena, keda ta «Sevilla habemeajajas» aitas kosida ilusat Rosinat, vaid kõigi lihtseisusesse kuuluvate õiguste kaitsjana, võitlejana krahvi kui ka kogu aadli ebainimlike seaduste vastu.

«Figaro pulm» esietendus Pariisis 1784. a., saavutades kohutava menu just selle tõttu, et esietenduse publiku moodustas peamiselt lihtrahvas, kellele kuninganna Marie Antoinette'i tütre sündimise puhul, traditsiooni kohaselt anti tasuta etendus. Kaua ei saanud aga komöödia autor P. A. Beaumarchais kaasa elada rahva juubeldustele etendustel. Kardetavate poliitiliste tendentside pärast «Figaro pulm» keelati kuninga poolt. Hiljem anti komöödia siiski vabaks.

Vaimustunud sellest suurepärasest komöödiast, töötas Wolfgang Amadeus Mozart Lorenzo da Ponte kaasabil teose ümber ooperi libretoks ja juba 1786. a. 1. mail esietendus Viinis W. A. Mozarti kui ka kogu ooperiliteratuuri üks silmapaistvamaid saavutusi — «Figaro pulm».

Ka W. A. Mozartit tabas Beaumarchais' saatus. Mõningate etenduste järele ooper keelati samadel motiividel kui komöödiagi, kuid seda menukam oli vastuvõtt Prahlas, kus ooper elas läbi oma järgmise esietenduse.

MÕNI SÕNA OOPERI MUUSIKAST

Juba ooperi avamängu esimesed taktid juhivad meid pöörase päeva keerkaisse sündmusisse.

Ornõhuliselt, kuid erutavas jooksus alustab oboe esimest teemat, mis pea kasvab kogu orkestri osavõtul lärmikaks käraks. Teravate aktsentidega, kohati nagu viitega isegi jubedusele, tutvume teise teemaga, kust hetk hiljem hargneb välja kolmas teema, mis tulises tempos, suure sära ja vaimuka kergusega lõpetab selle suurepärase buffostiilis antud eelmängu.

Võiks öelda, et selle geniaalselt kirjutatud, võrdlemisi lühikese avamänguga on öeldud kogu teose idee — kahe mõistuse võitlus, mis hargneb keerkate intriigidena ning järjest uute, üllatavate sündmuste foonil.

Imepärase selgusega karakteriseerib Mozart järgnevat ooperi lehekülgedel aariates, duettides, arvukais ansamblites nii tegelasi, nende hingelisi elamusi, nende mõistust, iseloomu ja tundeid, kui kogu pöörase päeva, Figaro ja Susanna pulmapäeva, seiklusi, mis vahelduvad küll koomilistes küll traagilistes, äärmiselt kontrastselt esinevais situatsioonides.

Kuid kõik need pärlid, olgu need siis kas Figaro, Cherubini, krahvi, Bartolo jt. aariad, duetid või siis kõigi aegade ooperikunsti tippsaavutused ansamblites (teise vaatuse finaali), need kõik ei vaimusta meid ainult oma suurepärase, meisterlikkuse ja stiiliga, vaid nad leiavad samaaegselt tee meie tunnete sügavustesse ning — tähtsamana — vaatamata kahe sajandi möödumisele on ooperi muusikalis-dramaturgilised mõtted koos teose ideega meile tänapäevalgi veel huvipakkuvaks probleemideks.

USNA LÜHIDALT OOPERI TEGEVUSEST

Hommikul kella üheksa paiku.

Figaro võrdleb oma abieluvoodi mõõtmeid toa suuruse ja sobivusega, mille ta oma pulmapäeva kingituseks on saanud krahviilt. Üllatuseks kuuleb ta oma mõrsjalt Susannalt, et krahv, tüdinenud seiklustest väljaspool lossi, otsib vaheldust nüüd oma ümbruskonnas. Eriti on ta huvitatud Susannast, selleks ka kingituseks noorpaarile just see tuba ja lisaks kõigile kavatsesvat krahv uuesti maksma panna vahepeal kehtetuks tunnistatud esimese õõ õiguse.

Tulevad Bartolo ja Marzellina. Marzellina on kunagi Figarole laenanud raha, saades tõendi, milles Figaro lubab kas raha tagasi maksta või abielluda Marzellinaga. Marzellina eelistab viimast ja seepärast otsustab ta Bartolo abil asja anda krahvi otsustada. Peale Marzellina ja Susanna väikest kokkupõrget siseneb Cherubin, paludes et Susanna krahvinna ees tema eest kostaks, kuna krahv, tabades teda aedniku tütre Barbarina toast, on käskinud tal lossist lahkuda. Ootamatult ilmub uksele krahv. Cherubin peitub tooli taha, kui aga krahv Basilio ilmumisel ka ise sealt peidupaika otsib, jõuab Cherubin hüpata tooli. Basilio, krahvi käsilane, soovib Susannal rohkem tähelepanu osutada krahvile, mitte aga paažile, kelle tunded niikui nii hõõguvat rohkem ilusale krahvinnale. Susanna erutub säärasest laimust, ta püüab Basiliot ajada välja, kuid armukade krahv, kuuldes paaži suhtumist krahvinna suhtes, väljub tooli tagant ja avastab ka hetk hiljem toolil kleidi all peituvat paaži. Paažil tuleb krahvi käsul otsekohe lahkuda lossist ning minna ohvitserina teenima Sevillasse. Ilmub Figaro koos lossi elanikega. Ta palub, et krahv oma õilsa lubaduse kinnituseks — kaotada alandav esimese õõ õigus — asetaks mõrsjapärga tema pruudi pähe. Krahv, taibates Figaro kavatsust ennetada tema salajasi soove, lubab seda teha, kuid hiljem, pidulikult õhtul pargis.

Aeg on jõudnud keskpäevani. Kell näitab pool kaksteist. Krahvinna kahtleb oma armastuse jõus krahvi suhtes. Figarol on valminud vahepeal plaan, kuidas vastu astuda krahvi soovidele. Ta informeerib sellest krahvinnat ja Susannat. Krahv saab anonüümse kirja, milles krahvinnat palutakse õhtul parki kohtamisele. Samal ajal samasse paika saab krahv ka ise kutse Susannalt. Susanna asemel läheks aga sinna naiseks riietunud Cherubin, kes ennast varjab veel lossis.

Krahvinna ja Susanna teevad Cherubiniga proovi õhtuse nalja jaoks, kui buduaari ukse taha ilmub ärritatud krahv. Cherubin peitub krahvinna magamistuppa. Krahv nõuab seletust kirja suhtes, mille Figaro juba vahepeal on jõudnud toimetada krahvi kätte. Kolin magamistoas tekitab krahvis kahtlusi. Ta nõuab et krahvinna jalamaid avaks magamistoa ukse. Krahvinna keeldub, kuid kui krahv ähvardab ukse sisse murda, tunnistas ta, et seal viibib Cherubin. Üllatuseks mõlemale, väljub sealt aga hoopis Susanna, kuna vahepeal Cherubinil õnnestus akna kaudu hüpata aeda. Krahv on sunnitud vabandama krahvinna ees oma solvavat käitumist. Siseneb aednik Antonio, teatades krahvile, et just äsja on hüpanud keegi krahvinna buduaari aknast alla aeda. Kogu lugu muutub krahvinnale ja Susannale väga kriitiliseks, kuid Figarol õnnestub olukord siiski likvideerida, teatades, et tema olnud hüppaja. Tulevad Marzellina, Bartolo ja Basilio, nõudes, et krahv sunniks Figarot täitma oma lubadust — näituda Marzellinaga. Figaro pulm Susannaga on taas hädaohus, kuid niigi erutatud seltskonna suudab Figaro veelgi rohkem üles

ärritada ning kogu kohtupidamine luhtub, kuna Figaro instseneeringul tekib säärane riid, et kõik lahkuvad raevunult. Olukord on esialgul jälle Figarole päästetud.

Pärast lõunat, kell on viis...

Veel pole selge, kes võidab, kas krahv või Figaro. Kas õnnestub krahvil nurja ajada või vähemalt edasi lükata Figaro pulm, et saavutada oma siht või suudab Figaro oma mõistusega ületada krahvi. Toimub siiski kohus. Otsus on juba ette teada: Figarol tuleb naituda Marzellinaga, kuna maksta ta niikuinii ei suuda. Nii lähebki luhta Figaro pulm. Ootamatult kõigile võtab aga tuul hoopis uue suuna: selgus, et Figaro vanemad on ... Marzellina ja Bartolo! Krahv on jälle kaotusseisus.

Vahepeal krahvinna, veendudes ikka rohkem ja rohkem tarviduses õpetada oma truudusetut meest, on otsustanud kohtamisele krahviga ise minna, kuid Susanna riietes. Selleks kirjutatakse krahvile kiri Susanna allkirjaga. Krahv nõustub lõpuks pulmatseremooniaga, teades et Susanna tuleb temaga niikuinii kohtama enne pulmaööd. (Krahvinna ja Susanna sepitsetud kiri, millest Figaro midagi ei tea, on jõudnud vahepeal krahvi kätte.)

Aeg aga tõttab. Kell näitab pool üheksa õhtul...: Pimedas pargi osas kohtab Figaro Barbarinat, kellelt saab üllatava teate — Susanna kohtuvat krahviga! Figaro usub seda ja armukadeduse pimedusega löödud saab ta teenitud karistuse. Veelgi rängem on krahvi sissekukkumine. Pidades oma naist Susannaks, kurameerib ta temaga ja hetk hiljem, kõikide juuresolekul on ta sunnitud tunnistama oma süüd.

Kell on jõudnud kaheistkümnene ligi. Päev täis pööraseid juhtumisi on lõppemas õnnelikult kõigile, eriti Figarole. Võit krahvi üle, pluss neli paari, nende hulgas ka ta ise Susannaga, pole ühe päeva sündmuste keerises halb tulemus.

Hind 50 kop.

«Kommunist». Tell. 9060. 2000. MB-00153. 9. 01. 59.